

КОНСУЛЬТАЦІЯ ДЛЯ ПЕДАГОГІВ

**«МОЯ КРАЇНА — УКРАЇНА, АБО ВИХОВУЄМО
ПАТРІОТІВ ЗМАЛЕЧКУ»**

У мирний час не всі й не завжди усвідомлюють значення патріотичного виховання. Тож утриматися від перекосів, забезпечити єдність патріотичного із соціально-громадянським і морально-правовим вихованням буває складно. Та наразі життя утверджує в тому, що силу духу, патріотичний настрій, любов до своєї країни, віру в правду й перемогу в потрібний час із кишені не виймеш. Усе це — результат цілеспрямованого виховання.

Які освітні завдання реалізовувати

Патріотичне виховання має починатися з дошкільного віку, коли формуються основи культурно-ціннісних орієнтацій дитини, механізми соціальної адаптації, починається процес національно-культурної самоідентифікації особистості. Цей період життя людини є найсприятливішим для емоційно-психологічного впливу на дитину. Образи культурного простору, які сприймають дошкільники, дуже яскраві й сильні, тому вони залишаються в пам'яті надовго, що дуже важливо у вихованні патріотизму.

У довоєнний, мирний час відчуття України як Батьківщини, а також своєї приналежності до української громади в більшості дошкільників було на стадії зародження — знання й уявлення про нашу державу існували відокремлено від почуттєвої сфери. А все тому, що освітня робота в соціально-патріотичному напрямі була націлена передусім на збагачення інформаційного поля.

В умовах сьогодення основна мета патріотичного виховання — зміцнювати національну ідентичність дітей як основу справжнього патріотизму. Батьки й педагоги мають збагачувати світогляд дітей уявленнями про суспільні явища й події в країні. Також важливо створювати умови для того, щоб діти накопичували соціальний досвід життя в найближчому оточенні через залучення до його культури, родинних традицій, через виховання любові до Батьківщини й рідного дому.

У Державному стандарті дошкільної освіти зазначено, що в дітей старшого дошкільного віку має бути сформована соціально-громадянська компетентність. Зміст цієї компетентності передбачає, що дитина володіє елементарними знаннями про рідну країну, її символіку, традиції та звичаї.

У межах патріотичного виховання дошкільників педагоги мають реалізовувати різнопланові освітні завдання, як-от:

Формувати:

- уявлення про сім'ю, родину, рід і родовід
- знання про історію держави, державні та народні символи
- інтерес

Ознайомлювати:

- із явищами суспільного життя своєї країни
- традиціями й культурою свого народу

Виховувати:

- національну гідність, гордість за приналежність до українського народу
- ціннісне ставлення до національних святинь України
- любов і турботливе ставлення до своєї родини, свого рідного краю

Зміст патріотичного виховання старших дошкільників необхідно збагачувати категоріями особистісної та національної гідності.

Які напрями діяльності обрати

Виховання патріотизму — завдання надзвичайно складне й потребує систематизованого підходу. У роботі з дошкільниками варто віддавати перевагу методам і засобам, які дають змогу зацікавити дітей традиціями та культурою українського народу, спонукають їх виявляти патріотизм і громадянськість відповідно до вікових особливостей. На чому ж саме слід сконцентруватися під час роботи з дошкільниками?

Збагачуйте знання дітей про рідну країну

Використовуйте приклад дорослих

Читайте та обговорюйте літературні твори

Упроваджуйте практику добродіяння

Збагачуйте знання дітей про рідну країну

Систематично актуалізуйте та збагачуйте знання дітей про рідну країну. Важливо не сформувати в дітей загальний віддалений образ-картинку країни, а допомогти їм накопичити й осмислити знання про конкретні факти історії, традиції, культуру України. Водночас, щоб діти не залишилися на рівні засвоєння інформаційних кліше, слід не просто інформувати їх, а й забезпечити максимальне включення кожного в процес відкриття й засвоєння знань. Варто наситити пізнавальний процес емоційними переживаннями, збагатити світлими, простими й приємними для дітей образами.

Нині важливо допомогти дітям осмислити, що вони як українці разом із дорослими захищають не лише свою землю, прекрасну українську природу, а і її славу історію, традиції та культуру. Нам є чим пишатися й що передавати дітям наших дітей. Це знання про народну й державну символіку, особливості побуту українського народу — житла, одягу, народних іграшок, українські народні ремесла, традиції українських свят.

Надзвичайно важливо представити дітям український народ як мирну й працьовиту спільноту творчих, талановитих, гарних людей.

Поговоріть із дітьми про внесок у доробок рідної країни видатних українців — спортсменів, науковців, майстрів, художників, письменників, музикантів — у її становлення та розвиток; назвіть імена воїнів-героїв, волонтерів, спортсменів-параолімпійців, що своєю мужністю стверджують велич України в цілому світі. Пишаючись їхніми досягненнями й водночас оцінюючи свої здібності й таланти, діти відчуватимуть себе невід’ємною частинкою України.

Водночас покажіть дошкільникам вагоме й поважне місце українського народу серед інших народів Європи та світу. Покажіть, як поважають українців за їхні силу й сміливість, уміння дотримувати спільних міжнародних правил співіснування, як українці намагаються бути дружніми до інших народів.

Використовуйте приклад дорослих

Відомо, що не пропущені крізь серце, а формально засвоєні знання-штампи не формують почуття людської, громадянської, національної — саме в такій послідовності! — гідності дошкільників, хоча їх може бути й достатньо. Натомість емоційно насичені дії батьків чи інших значущих дорослих допомагають дітям **вибудувати чітку життєву позицію**. Тому найдієвіший засіб патріотичного виховання дошкільників — це особистий приклад наближених до них дорослих.

За допомогою доступного для дітей фото- та відеоряду покажіть їм, як важливо для нашого героїчного народу зберегти ознаки державності, яку мужність виявляють дорослі й діти, захищаючи Прапор і Герб, співаючи Гімн України на головних площах у захоплених ворогом містах і селах, у бомбосховищах. Свої переживання й почуття спонукайте дітей відтворювати у творчості.

В умовах війни діти дорослішають швидше. І цьому сприяють передусім не знання, а емоційні враження, життєвий досвід, глибокі почуття, що наповнюють їх, незалежно від того, де вони разом з дорослими проживають спільну для всієї України біду: у бомбосховищах, евакуації чи в тилу, допомагаючи батькам у їхній волонтерській діяльності. І от тоді гасла, героїчна поезія, пісні, казки й легенди перестають бути просто словами. Вони проростають у цілому поколінні ростками патріотизму, надають силу, яка й робить наш народ непереможним.

Читайте та обговорюйте літературні твори

Художнє слово, втілене у фольклорних і літературних творах, — це потужний засіб національно-патріотичного виховання дітей. Так, вивчаючи український фольклор, діти пізнають традиції та мудрість рідного народу, ознайомлюються з народними ремеслами, особливостями побуту українців. Також з фольклорних та літературних текстів діти отримують соціально значущу інформацію, зокрема про соціальні ролі, норми мовленнєвого етикету, правила поведінки в суспільстві. Через ознайомлення з широкою палітрою літературної творчості письменників і поетів-класиків, сучасних авторів, діти засвоюють яскраві зразки художньої словесності.

Для того щоб розв'язувати завдання національно-патріотичного виховання дошкільників, використовуйте всі відомі види роботи на основі літературних творів. Наприклад, зміст твору може стати основою для організації проектної діяльності дітей. Переказ творів, виразне декламування та інсценізація допоможуть дошкільникам «приміряти» незвичні образи персонажів народних казок, програти соціальні ситуації, що описані в текстах.

Творчу взаємодію на основі художнього тексту організовуйте так, щоб не лише вихователь визначав свою педагогічну мету, а й кожна дитина сприйняла її як

особисто важливу. Лише так діалог з книжкою стане значущим, набуде смислу для дітей.

Починайте цю роботу з найпростіших казок, мораль яких очевидна для дітей. Спонукайте їх розглядати сюжет твору як соціальну ситуацію, що навчає адекватно діяти в реальному житті. Наголошуйте на морально-етичному аспекті, формулюйте спільно з дітьми певне життєве правило, яке в казці традиційно лежить на поверхні. А відтак закріплюйте його й проживайте в щоденному бутті.

Упроваджуйте практику добродіяння

Для того щоб формувати в дошкільників відчуття приналежності до своєї країни, важливо не лише промовляти певні патріотичні гасла, а, звертаючись до досвіду дітей та їхньої емоційно-чуттєвої сфери, сприяти щирому прийняттю того, що ми намагаємося вкласти в їхні душі. Зробити це допоможуть щоденні практики добродіяння — участь дітей у спільних із дорослими справах, важливих для забезпечення благополуччя своєї родини, міста/села, країни.

Приклади завдань для практикування щоденного добродіяння

Усміхайся людям, які тебе оточують, — їм це буде приємно.

Намалюй малюнок або напиши приємні слова для будь-кого.

Скажи «Добрий ранок» хоча б п'ятьом людям.

Зроби щось приємне іншій людині.

Бери участь разом з дорослими й друзями в прибиранні та сортуванні сміття.

Напиши або намалюй гарне побажання людям кольоровою крейдою на асфальті.

Зроби комплімент п'ятьом людям.

Допоможи дорослим піклуватися про рослини на городі чи вдома

Запропонуй прогулятися з домашнім улюбленцем — візьми на себе одну з сімейних справ.

Результатом щоденних практик добродіяння мають стати не лише сформовані первинні уявлення та знання, а й засвоєні практичні вміння й навички. Головне — сформувати в дітей бажання діяти відповідно до норм соціальної моралі, намір слідувати народним традиціям, прагнення відповідати позитивному образу українця.

Наша країна — це не лише матеріальне довкілля, це ми самі — її громадяни. Сьогодні ми згуртувалися й обов'язково переможемо ворога, а потім відбудуємо нашу прекрасну країну. Хочеться вірити, що наше свідоме відчуття своєї приналежності до України, щире спільне бажання бачити її сильною, мирною та щасливою допоможе здолати будь-які негаразди.